

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 16 Kasım 2016 06:33 -

Zulmün emrine sokulmuş her kurumda bile az da olsa vicdanlı insanlar bulunabilir. 1971 Sıkıyönetim Mahkemeleri, halkçı insanları ezmek için kurulmuştu. Başbakan Yardımcısı Sadi Koçaş'ın 17/18 Mayıs 1971 gecesi televizyondan Emniyet örgütüne verdiği "Uzaktan yakından ilgili olan herkesi toplayın!" emri gereğince, Söke polisi tarafından İzmir Sıkıyönetim Komutanlığına götürüldüm. Burada kaldığım üç ay içinde polis, Selimiye bucağında kalmakta olduğum evde arama yapmış, kitaplarımı, yazı makinemi götürmüş. Ortaokul öğrencilerini karakolda dayaktan geçirerek aleyhimde ifadeler almaya çalışmış. Bununla da yetinmeyerek köylerden aleyhimde tanıklık yapacak adam aramış. Bu arada Bakanlık Müfettişi Bedri Alogan'ın beni bakanlık emrine aldırmasına esas olan hakkımdaki raporu da değerlendirmiş. Suçlama komünizm propagandası yaptığım idi ve bunun kanıtları olarak da Alogan'ın iddiaları ele alınıyordu. Onun yaptığı suçlamalar arasında öğrencilere Fakir Baykurt, Yaşar Kemal, Aziz Nesin'in eserlerini okutmak da vardı...

Bu konuda gerek müfettişe verdiğim savunmada, gerek İzmir Sıkıyönetim savcısına verdiğim ifadede "suç"umu inkâr etmedim. Buna gerek de yoktu, imkân da. Öğrencilerin kitap tanıtma defterlerinde okudukları kitaplar olduğu gibi, ders defterlerinde de bunu görmek mümkündü. Bir Türkçe öğretmenin Türk edebiyatının seçkin adlarından parçalar ve onların kitaplarını okutmak bir suç değil, görevdi. Ancak 1970'te Milli Eğitim Bakanlığımız diğer birçok çağdaş yazarımız gibi bu üç yazarımızı da henüz müfredata almamış bulunuyordu. Ders kitaplarında eserlerinden parçalar da yoktu. Bizim hükümetlerimiz bu konuda 20-30 yıl geriden gelir! Yaşar Kemal'in Ağrı Dağı Efsanesi yeni yayımlanmıştı. Sınıfın birinde bu kitabı baştan sona okuduk. Üzerinde konuştuk. Aziz Nesin'in "Ölmüş Bir Eşeğin Hatıraları"nı ise başka bir sınıfta okuduk. Çocuklar gülmekten kırıldılar! Öğrencilere "çok kitap okuyun!" öğüdü ancak böyle çalışmalarla gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin kitap sahibi olabilmesi için kitaplık kolu bir kitap satış servisini de hizmete sokmuştuk.

SUÇ DEĞİL, GÖREV...

Eylül 1971'de Dev-Genç davasında yargılanmak üzere Ankara'ya nakledilmiştim. İzmir Sıkıyönetim Savcılığının hakkımda bir karar vermesi gerekiyordu. Dosyayı Ankara'daki ile birleştirilmesi için göndermek istemişse de Ankara Sıkıyönetimi "Hayır, oradaki suçlarından sen yargıla, ben buradaki suçlarından yargılıyorum" diye dosyayı geri göndermiş. İzmir'deki savcı şöyle bir mantık yürüttü. "Sanık öğrenciliğinde Dev-Genç taraftarı imiş. Bundan ötürü Ankara'da yargılanıyor. Öğretmenliğinde işlediği suçlar da bunun bir devamı olabilir. Aynı suçtan iki ceza verilemez."

Bununla birlikte Savcı iddiaları tek tek ele alarak bunların neden suç olamayacağını da anlatıyordu. "Öğrencilere Karl Marks'ın kitaplarını okutmak" suçlamasını haklı olarak saçma buluyordu. Dev-Genç'i övmek suçu için "Dev-Genç kapatılmadan önce onu övmek suç sayılamaz" diyordu. Köylere gidip propaganda yaptığım suçlaması hakkında da köylülerin bu konuda bir beyanı olmadığını belirtiyordu.

13 Aralık 1972 tarihli "KOĞUŞTURMAYA YER OLMADIĞI KARARI"nda şu paragraf da dikkat çekiyor:

"Ayrıca talebeleri ile yapmış olduğu sohbetlerde, sanığın Türkiye'nin geri kalmışlığını, mevcut düzenin aksayan taraflarını ve sendikalar kurulmasının gerektiğini bildirmesi de komünizm propagandası olarak nitelendirilmemiştir. (...) ayrıca memleketimiz geri kalmışsa ve mevcut düzende aksayan yanlar varsa bunu dile getirip kanunlarımız çerçevesinde düzeltilmesine çalışmak da her Türk'ün ödevidir."

Kararda bazı yazarların kitaplarını okutma suçlaması hakkında şunlar yazılıyordu:

"Öncelikle ortaokul Türkçe öğretmenliği yapan bir kimsenin talebelerine Aziz Nesin, Fakir

AZİZ NESİN, FAKİR BAYKURT, YAŞAR KEMAL OKUTMAK...

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Çarşamba, 16 Kasım 2016 06:33 -

Baykurt ve Yaşar Kemal'in eserlerinden ödevler vermesini, bu şahısların yazmış oldukları eserleri okumalarını öğütlemesini suç olarak nitelememek gerekir. Çünkü bu yazarlar, memleketimizde hâlâ eserler veren ve bir kısmının da eserleri yabancı dillere çevrilen ve ödüller kazanan yazarlardır. Şimdiye kadar hiçbir eserleri yasaklanmamıştır. Öğrencilerine ödev vereceği eserleri takdir etmek herhalde bir edebiyat öğretmenin yetkileri cümlesindedir." Bu kararın altında Hava Hâkim Yüzbaşı, Sıkıyönetim As. Yard. Sav. ÜSTÜN GÜNSAN imzası vardır.

Demek ki, zulüm dağıtan her kurumun içinde de vicdanlı, sağduyulu insanlar bulunabilir. Bunlardan her ne kadar tasfiyeye uğramış olsalar da 12 Mart ve 12 Eylül'de de bulunabiliyordu. Aransa şimdi de bulunabilir. Az miktarda da olsa... (15 Kasım 2016)